

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

28 octombrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte – Ursache Petru,
judecători – Timofti Vladimir și Alerguș Constantin,
examinînd admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de partea vătămată Simion Iulian, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2015, în cauza penală privind-o pe

Moga Lilia Ion, născută la 27 septembrie 1969, originară și domiciliată în r-nul Orhei, s. Peresecina, str. M. Cibotaru 23;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 27.11.2013 – 30.04.2014 (prima instanță);
2. 24.06.2014 – 24.09.2014 (instanța de apel);
3. 26.11.2014 – 10.02.2015 (instanța de recurs ordinar);
4. 02.03.2015 – 08.04.2015 (instanța de apel);
5. 10.07.2015 – 28.10.2015 (instanța de recurs ordinar).

Asupra admisibilității recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

A CONSTATAT :

1. Prin sentința Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 30 aprilie 2014, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, Moga Lilia a fost recunoscută vinovată de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal și i-a fost aplicată pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 3 ani, cu privarea de dreptul de a conduce mijloacele de transport pe un termen de 4 ani.

Conform art. 90 Cod penal, a fost suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoare aplicată inculpatei Moga Lilia pe un termen de probă de 5 ani.

Acțiunile civile depuse de către Bădărău Gheorghe și Simion Iulian au fost admise în principiu, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța civilă.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond, în procedura simplificată conform

art. 364¹ Cod de procedură penală a stabilit că, inculpata Moga Lilia la data de 01 iunie 2013, aproximativ la ora 19.10, conducând automobilul de model Opel Astra cu nr/î 62 BX 14 se deplasa în mun. Chișinău pe str. Ceucari spre str. Socoleni. În timpul deplasării, la intersecția str. Ceucari cu str. Socoleni mun. Chișinău, conducătorul auto acționând din imprudență și cu încălcarea cerințelor pct. 40 al. 1, lit. a), b) a Regulamentului Circulației Rutiere și pct. 45 al. 1) din același regulament, nu a asigurat securitatea circulației rutiere, nu a ținut cont de faptul că intenționează să efectueze o manevră de virare la stînga și are obligația de a permite deplasarea tuturor unităților de transport care intenționează să se deplaseze înainte sau la dreapta, nu s-a asigurat de securitatea manevrei ce a început să o efectueze și, ca urmare, a comis tamponarea cu motoreta de model „Aprilia”, cu n/î C AB 844, condusă de către Bădărău Gheorghe, care se deplasa în sensul opus automobilului de model „Opel Astra” cu n/î 62 BX 14 și intenționa să se deplaseze înainte fără schimbarea sensului de direcție pe drum cu prioritate. Ca urmare a impactului, motoreta a fost proiectată în altă unitate de transport de model „Dacia Logan” cu n/î C QH 760, condusă de către Borș Vasile, care se deplasa din aceeași direcție ca și motoreta și se afla în intersecția dată în acel moment.

În rezultatul accidentului rutier conducătorul motoretei Bădărău Gheorghe a primit leziuni corporale, care conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1759/D, se califică ca vătămare corporală gravă, iar pasagerul motoretei Simion Iulian la fel a primit leziuni corporale, care conform raportului de expertiză medico-legală m\1760/D se califică ca vătămare corporală gravă.

Aceste acțiuni ale inculpatei Moga Lilia au fost încadrate în baza art. 264 alin. (3) lit. a) Cod penal, conform indicilor, încălcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale.

3. Sentința menționată a fost atacată cu apeluri de către :

- partea vătămată Simion Iulian, prin care a solicitat casarea sentinței atacate cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie dispusă încasarea din contul inculpatei Moga Lilia a prejudiciului moral în sumă de 500000 lei, invocînd că instanța de fond neîntemeiat nu s-a expus asupra prejudiciului moral, eronat făcînd referire la cazul asigurat, or, asigurătorul nu răspunde pentru prejudiciul moral cauzat prin infracțiune. Astfel, instanța de fond nu a luat în considerație faptul că în urma accidentului rutier petrecut partea vătămată a fost întreruptă din cursul normal al studiilor, fiind elev în clasa a XII-a, astfel fiind internat în secția de reanimare, dînsul nu a avut posibilitatea de a se încadra la studii. La fel a fost puternic afectat psihologic, astfel capacitatea de muncă a părții vătămate a fost păstrată doar în măsură de 30 %, ceea ce îi afectează întreaga viață personală și profesională, anterior accidentului rutier, partea vătămată a practicat un sport avînd succese remarcabile, însă din cauza accidentului rutier, este în

imposibilitatea de a mai practica sportul, astfel consideră că a suferit puternic moral în urma accidentului rutier, estimând prejudiciul moral la suma de 500000 lei.

- avocatul Podlisnic Dorin în interesele părții vătămate Bădărău Gheorghe solicitând casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie exclusă inculpatului aplicarea art. 90 Cod penal, cu încasarea prejudiciului material de 46.769,35 lei și moral de 100.000 lei.

La fel, apelantul a indicat că inculpata a ignorat total solicitările legate de achitare a prejudiciului material și moral, cu toate că prejudiciul material a fost argumentat prin cecuri și informații, iar o careva satisfacție echitabilă privind repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune nu s-a atins.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 septembrie 2014, apelurile declarate au fost admise parțial, sentința a fost parțial casată, cauza rejudecată și pronunțată o nouă hotărâre.

De la inculpată s-a încasat prejudiciul moral în beneficiul lui Simion Iulian - 15.000 lei și în beneficiul lui Bădărău Gheorghe - 15.000 lei. În rest, sentința a fost menținută.

În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, instanța de fond a analizat și a examinat cauza în baza probelor administrate în faza urmăririi penale, potrivit art. 364¹ Cod de procedură penală și sentința atacată este una legală, verificată sub aspectele de drept, și măsura de pedeapsă este stabilită în limitele legii.

Instanța de apel a conchis că, instanța de fond legal și corect a dispus admiterea în principiu a acțiunii civile, ținând cont de prevederile Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă, pentru pagube produse de autovehicule, respectiv, pentru determinarea exactă a cuantumului despăgubirilor materiale suportate de către partea vătămată Bădărău Gheorghe, urmează a fi intentat un proces civil aparte, deoarece în cadrul procesului penal nu a fost atrasă în calitate de parte Compania de Asigurări pentru a se expune asupra prejudiciului material, iar încasarea prejudiciului material în lipsa părții responsabile este inadmisibilă de drept.

Instanța de apel a stabilit, că solicitările părților vătămate privind încasarea prejudiciului moral în sumă de 100000 lei și respectiv 500000 este mult prea mare și prea exagerat, având, în vedere circumstanțele comiterii infracțiunii, suferințele morale suportate de către părțile vătămate și posibilitățile reale materiale ale inculpatei.

La stabilirea cuantumului despăgubirilor morale, instanța de apel a ținut cont de caracterul leziunilor corporale suportate de către pătimiti, care după accidentul rutier au avut nevoie de îngrijiri și tratament medical și intervenții chirurgicale, urmînd să mai suporte tratament medical, de recuperarea psihologică a părților vătămate în atare circumstanțe, de posibilitățile materiale reale ale inculpatei și de faptul că însuși condamnarea acesteia constituie pentru pătimiti o satisfacție morală, concluzionînd ca fiind oportun, corect și echitabil de a încasa în contul părților vătămate prejudiciul

moral în mărime de câte 15000 lei.

Instanța de apel a constatat că, instanța de fond corect a stabilit starea de fapt și de drept și a numit pedeapsă echitabilă în raport cu fapta comisă și personalitatea inculpatei.

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recursuri ordinare de către :

- partea vătămată Simion Iulian prin care, indicând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a hotărîrilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărîri, prin care să fie dispusă încasarea de la inculpată a prejudiciului moral în mărime de 500000 lei.

Recurentul a menționat că accidentul i-a afectat cursul normal al studiilor, capacitatea de muncă i s-a redus în urma leziunilor suportate, păstrîndu-se doar în măsură de 30% (invalid gradul II), fapt probat prin Certificatul de dezabilitare și capacitate de muncă Seria CN, nr. 011701, eliberat de Comisia Națională pentru Determinarea Dezabilității și Capacității de Muncă sect. Rîșcani mun. Chișinău.

Această circumstanță îi afectează întreaga viață personală și profesională, limitîndu-i considerabil posibilitatea de a fi un membru activ al societății și a-și realiza în măsură deplină posibilitățile conferite prin însăși existența sa.

Recuperarea totală este imposibilă, a suportat un stres psihologic intens, necesită o intervenție chirurgicală, ce îi va crea suplimentar trăiri morale negative.

Este nevoit să urmeze cursuri de profilaxie și periodic să fie monitorizat medical, ceea ce îi răpește din timpul personal, prejudiciindu-i activitatea desfășurată și creîndu-i permanent o stare de stres și neputință.

Starea fizică de după accident îi cauzează un sentiment permanent de neliniște, disconfort și incertitudine cu privire la viitor, pierderea speranței în viață, fiind de mai mult timp într-o stare de depresie clinică profundă.

Instanța de apel a folosit o formulare generală și formală, fără a da o apreciere reală tuturor circumstanțelor obiective ale speței, fapt care a determinat admiterea parțială a acțiunii civile, nu a luat în considerație impactul fiziologic al accidentului și trăirile psihologice profunde suportate.

După accident a fost internat în Secția Reanimare a Spitalului de Urgență, unde s-a aflat timp de 20 zile. Perioada totală de aflare în spital a constituit 32 zile. A suferit o intervenție chirurgicală la picior, urmînd să mai suporte încă una. Durata tratamentului prescris a constituit 120 zile, iar la moment încă este nevoit să-și administreze medicamente în vederea atenuării urmărilor leziunilor suferite la cap și a preîntîmpinării complicațiilor generate de traumă.

Instanța de apel neîntemeiat a lăsat fără apreciere trăirile psihice extreme în legătură cu faptul că în urma accidentului, avînd la acel moment vîrsta de 18 ani, a devenit invalid de gradul II, păstrînd doar 30 % din capacitatea de muncă. Această circumstanță

este una din cele esențiale, care urmează să influențeze cuantumul prejudiciului moral adjudecat.

- avocatul Podlisnic Dorin, în numele părții vătămate Bădărău Gheorghe, prin care fără a indica vreun temei din cele prevăzute de art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, a solicitat casarea parțială a hotărîrilor adoptate și pronunțarea unei noi hotărîri, cu excluderea aplicării față de inculpată a prevederilor art. 90 Cod penal.

Recurentul a indicat că aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal este una excesiv de favorizatoare, avînd în vedere lipsa circumstanțelor atenuante și prezența doar a circumstanțelor agravante, și a manifestării lipsei de respect față de organele de drept și față de partea vătămată.

La stabilirea pedepsei inculpatei, nu s-au respectat criteriile generale de individualizare a pedepsei, ceea ce denotă ineficiența condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei.

Condamnarea cu suspendarea condiționată a executării pedepsei poate fi dispusă în cazul în care prejudiciile au fost integral reparate până la pronunțarea hotărîrii judecătorești, fapt care nu a fost realizat.

6. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 10 februarie 2015 recursul avocatului Podlisnic Dorin în interesele lui Bădărău Gheorghe a fost respins, iar cel al părții vătămate Simion Iulian admis, casată parțial decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 septembrie 2014, în partea cu privire la soluționarea cererii părții vătămate Simion Iulian despre încasarea prejudiciului moral, și s-a dispus rejudecarea cauzei în aspectul vizat de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată. În rest, hotărîrile contestate au fost menținute.

Instanța de recurs a stabilit că, instanța de apel a comis următoarele erori de drept:

- nu a cercetat și consemnat în procesul verbal probele scrise, administrate pe caz și cele invocate de partea vătămată Simion Iulian, în aspectul justificării mărimii prejudiciului moral suportat, în special rapoartele de expertiză medico-legale și actele privind tratamentele și gradul de invaliditate, acestea nefiind apreciate de instanță separat și în coroborarea lor;

- nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul declarat de partea vătămată Simion Iulian și a dispus despăgubiri morale acestei părți vătămate în mărimi inadecvate și disproporționale faptelor comise de inculpată și consecințelor infracțiunii săvârșite de ea.

Instanța de recurs a menționat că, circumstanțele expuse au atestat în mod lucid că instanța de apel nu a judecat apelul părții vătămate Simion Iulian în condițiile legii, nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în acest apel și a adoptat o hotărîre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția în acest sens.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2015

apelul declarat de către partea vătămată Simion Iulian a fost admis parțial, casată sentința Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău din 30 aprilie 2014 în privința lui Moga Lilia Ion în latura civilă în raport cu încasarea prejudiciului moral în favoarea părții vătămate Simion Iulian și a fost pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

S-a încasat de la inculpata Moga Lilia în favoarea părții vătămate Simion Iulian suma de 50000 lei cu titlu de despăgubire pentru prejudiciul moral cauzat prin infracțiune.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a stabilit, că conform art. 225 Cod procedură penală, judecarea acțiunii civile în procesul penal, indiferent de valoarea acțiunii, se efectuează de către instanța de competența căreia este cauza penală. Contrar acestor prevederi legale instanța de fond a admis în principiu acțiunea civilă, urmînd ca asupra cuantumului despăgubirilor să se expună instanța civilă.

Instanța de apel a considerat că instanța de fond incorect a respins acțiunea civilă în partea ce ține de recuperarea prejudiciului moral.

În acest sens, instanța de apel a reiterat că, potrivit art. 1422 alin. (1) Cod civil „în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc”.

Conform art. 1423 alin. (1) Cod civil, „Mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate”.

Reieșind din circumstanțele cauzei, din acele suferințe psihice care au fost cauzate părții vătămate Iulian Simion prin acțiunile inculpatei, adică în urma accidentului rutier de care acesta este responsabil, suferințe care nici nu se supun aprecierii, ținînd cont de gradul de vinovăție al inculpatei, de starea ei financiară și avînd în vedere că sunt prejudiciate mai multe persoane, instanța de apel a considerat că, pentru repararea daunei morale părții civile Simion Iulian este echitabilă și suficientă pentru a aduce satisfacție morală suma de 50 000 lei care urmează a fi încasată de la Moga Lilia. Pentru a dispune astfel instanța de apel a ținut cont de faptul că, urmare a accidentului partea vătămată a primit vătămări corporale grave și a fost stabilit grad de invaliditate, gradul doi, însă acesta nu este ireversibil și urmează a fi reconfirmat în fiecare an. Intr-adevăr, acest fapt i-a cauzat suferințe și psihice părții vătămate prin faptul că pentru moment este lipsit de posibilitatea de a practica sportul de performanță.

Totodată, suma solicitată de partea vătămată în mărime de 500000 lei, instanța de apel a considerat-o exagerată și neproportională prejudiciului cauzat sănătății acesteia, cât și stării materiale și financiare a inculpatei care are la întreținere un copil minor.

Instanța de apel a reținut și acel fapt că inculpata este dispusă să achite careva sume, a propus părții vătămate de mai multe ori atît cît avea posibilitate, însă ultimii refuzau categoric, insistînd doar la sumele solicitate de ei, integral.

8. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar la data de 29 iunie 2015 (f. d. 57, vol. II) de către partea vătămată Simion Iulian, prin care indicînd temeiurile din art. 427 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală și art.6 din CEDO a solicitat casarea parțială a deciziei instanței de apel, în partea cuantumului acțiunii civile dispuse de a fi încasate în favoarea lui Simion Iulian, cerînd încasarea de la inculpata Moga Lilia, în favoarea lui a prejudiciului moral în mărime de 500000 lei.

În argumentarea recursului, recurentul invocă următoarele motive :

- instanța de apel nu a luat în considerație impactul fiziologic al accidentului și trăirile psihologice profunde ale părții vătămate, care după accident a fost internată în Secția Reanimare a Spitalului de Urgență, unde s-a aflat timp de 20 zile. Perioada totală de aflare în spital a constituit 32 zile. Simion Iulian a suferit o intervenție chirurgicală la picior, urmînd să mai suporte încă una. Durata tratamentului prescris a constituit 120 zile, iar la moment victima încă este nevoită să-și administreze medicamente în vederea atenuării urmărilor leziunilor suferite la cap, și a preîntîmpinării complicațiilor generate de traumă;

- la fel, instanța de apel neîntemeiat a lăsat fără apreciere trăirile psihice extreme în legătură cu faptul că în urma accidentului, Simion Iulian, care la acel moment avea vîrsta de 18 ani, a devenit invalid de gradul II, păstrînd doar 30 % din capacitatea de muncă. Recurentul mai menționează că Simion Iulian a mai suportat o intervenție chirurgicală la piciorul fracturat în urma accidentului rutier, care i-a creat suplimentar trăiri morale negative cît și fizice, fiind inapt de a păși pe o perioadată de 2 luni din urma interevenției chirurgicale și consideră că această circumstanță este una din circumstanțele esențiale care urmează să influențeze cuantumul prejudiciului moral adjudecat;

- instanța de apel eronat și disproporționat a considerat însăși condamnarea inculpatei drept o satisfacție echitabilă pentru partea vătămată, în măsură să influențeze substanțial cuantumul prejudiciului moral solicitat/acordat;

- de asemenea a fost încălcat art. 6 din CEDO.

9. Verificînd argumentele recursului în raport cu actele cauzei, Colegiul penal consideră, că acesta urmează a fi declarat inadmisibil, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Instanța de recurs, potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care constată că recursul este declarat peste termen.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală (în red. 05.04.2012), termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Conform materialelor dosarului, la data de 06 mai 2015 la pronunțarea deciziei integrale a Colegiului penal al Curții de Apel din 08 aprilie 2015 s-au prezentat procurorul Devder Djulieta și partea vătămată Simion Iulian, căruia i-a fost înmînată copia deciziei, fapt confirmat prin procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d. 41-44, vol. II) și prin recipisă (f.d.50, vol.II).

În atare împrejurări, termenul de declarare a recursului împotriva deciziei instanței de apel pronunțate la 06 mai 2015 expiră la 09 iunie 2015.

Aceste momente certifică faptul că termenul de 30 zile de contestare cu recurs ordinar a deciziei instanței de apel, stabilit de art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat, deoarece recursul părții vătămate Simion Iulian a fost declarat la 29 iunie 2015, adică peste 20 de zile de la data scurgerii termenului de 30 de zile de declarare a recursului ordinar.

Astfel, termenul de recurs este absolut și are caracter imperativ, în sensul că depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar recursul declarat după expirarea termenului se va respinge ca tardiv, deoarece legea procesual-penală ce reglementează procedura examinării recursului ordinar, nu prevede posibilitatea de repunere în termen a recursului.

Reieșind din aceste circumstanțe se constată, că termenul de 30 zile de atac cu recurs ordinar a deciziei instanței de apel, stabilit de art. 422 Cod de procedură penală nu a fost respectat de partea vătămată Simion Iulian, deoarece recursul în cauză a fost declarat de el la 29 iunie 2015, conform materialelor cauzei (f.d. 57, vol.II), prin urmare, Colegiul penal consideră că recursul în cauză a fost depus peste termenul prevăzut de art. 422 Cod de procedură penală.

Mai mult, partea vătămată Simion Iulian nu a adus argumente întemeiate în justificarea motivelor întârzierii declarării recursului ordinar depus la 29 iunie 2015.

În această ordine de idei, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție consideră, că recursul ordinar declarat la 29 iunie 2015 de partea vătămată Simion Iulian este inadmisibil, ca fiind declarat peste termen.

7. Pentru motivele expuse, în conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de partea vătămată Simion Iulian, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 aprilie 2015, în cauza penală privind-o pe **Moga Lilia Ion**, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la **19 noiembrie 2015**.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Alerguș Constantin